

Szamizdatról nyílt levél

Címzett: *dr. Pajcsics József* alezredes, Belügyminisztérium

A Mai Nap 1989. augusztus 23-i számában (bus) aláírással beszélgetést közöltek Önnel, „Megsemmisítették a szamizdatokat” címmel. Ön, mint a Belügyminisztérium tisztségviselője, már bevezető szavaiban az Emberi Jogok Magyar Tagozatának „furcsa tájékoztatlanóságáról” beszél, ily módon okvetetlenkedésnek minősítve az elkobzott szamizdatok visszakövetelését. Nos, ezek után, mint a tiltott irodalom előállításában és így az elkobzásában is érintett olvasó pontos információkat vártam Öntől.

Információkat arra vonatkozóan, hogy hány alkalommal jártak el a Belügyminisztérium felügyelete alá tartozó hatóságok ún. sajtórendészeti ügyben (a „sajtórendészet” fogalma a szocialista cenzúra eufemisztikus találmánya), kik is voltak az ügynevezett elkövetők, hogyan folytatták le Önök ezeket az eljárásokat (házkutatások, utcai igazoltatások, motozások, követések stb.), nem kaptam. Legfőképpen az érdekel, hogy mi történt az elkobzott kéziratainkkal, könyveinkkel és a nyomdagépekkel.

Azt vártam Öntől, hogy – a beszélgetésre alaposan felkészülve – magához kéreti ezeknek az ügyeknek a jegyzőkönyveit, rendőrségi határozatait és periratait. Azt vártam, hogy alaposan tájékozódik az elkobzott irodalmi művek (Petri-, **Eörsi**-, Haraszi-, Dalos-, Konrád-, Orwell- és Koestler-kötetek), valamint folyóiratok (Beszélő, Hirmondó, Demokrata) hosszan sorolható, az Ön által képviselt hatóság rak-táraiban tárolt példányairól. Reméltem, hogy megtudom, mi lett sok ezer könyvemmel és kéziratban maradt fordításaimmal.

Az Ön állítása, miszerint az „ítéletek értelmében megsemmisítették” valamennyit, hihetetlen és aggasztó, de mint tényállítás is pontosításra szorul. Ítéletek ugyanis nem születtek, csak bírósági végzések, és ezek közül sem valamennyi rendelkezett az elkobzott könyvek megsemmisítéséről. A Pesti Központi Kerületi Bíróság 1984. július 23-án kelt végzése, melynek elvi jelentőséget tulajdonítottunk, kifejezetten felülvizsgálta és „mellőzte” a megsemmisítésről hozott korábbi rendelkezést. (A bírósági végzés száma: 17 B. Főv. 2562/1983/11, az eljáró bírónő neve: Joósné dr. Decsov Éva.) Ezt az ügyet, amelyben Nagy Jenő és dr. Demszky Gábor mint „érdekelt fél szerepelt”, Ön nem is említi.

Dr. Decsov Éva 1984-ben tekintetbe vette, hogy kulturális értékekről van szó, figyelembe vette ezt az Ön által még 1989-ben is mellőzött tény. Ugyanis Ön a „Mai Napban” csak a művészeti alkotásokkal kapcsolatosan ismer el valamiféle jogi védettséget. Nos, a bírónővel együtt so-

kan vagyunk, akik úgy gondoljuk, hogy az európai kulturális értékek között irodalmi művek, leegyszerűsítve: *könyvek is vannak*. Ha a Belügyminisztérium által elszállított könyveket valahol megsemmisítették, akkor a nemzetközi jogban is kodifikált normákat sértettek. Akciójuk könyvégetés volt! Ha valóban ez történt, egy sajnálkozó nyilatkozatnak és kártérítésnek is helye volna. Csakhogy a beszélgetésből, úgy tűnik, Ön nem kérette magához a szamizdatügyek aktáit. Ezért nem említi az 1984-es bírói végzést.

Rajk László, Gadó György, Jakab Lajos, Csorba István, Sulyok Miklós, Buda Géza, Nagy Bálint, Nagy Jenő, Haraszi Miklós, Krassó György, Talata József, Kőszeg Ferenc, Gravátsch Péter, Philipp Tibor, Molnár Tamás, Bokros Péter, Demszky Gábor ellen többször jártak el kontárkodás, sajtórendészeti szabálysértés, sajtórendészeti vétség és más jogcímenek. A névsor korántsem teljes, de legalább ötven ügyet tudunk határozatokkal és jegyzőkönyvekkel dokumentálni. Az Ön által megjelölt „tizenötös kontingenst”, Nagy Jenővel és Rajk Lászlóval, hármásban, már 1984-re kimerítettük. Válaszaiban nyilvánvalóan bagatellizálni kívánja a sokéves szamizdatüldözéseket és azt a tényt, hogy a szabad sajtó műhelyeinek felszámolásával és zaklatásával a BM állambiztonsági osztályán a követőemberek és vizsgálótisztek népes hada foglalkozott.

Engedjen meg még egy pontosítást. Tudomásom szerint az Ön beosztottjai az utolsó szamizdat házkutatást 1988. május 8-án tartották egy Zamárdi lévő nyaralóban, ahonnan a Hirmondó 1200 példányával együtt elvittek az AB Független Kiadó ofszetgépét.

A következő kérdéseket kívánom, ezúttal már a nyilvánosság előtt, feltenni Önnek:

1. Mi történt az 1984-ben elkobzott, de a *megsemmisítést tiltó végzésben* szereplő könyvekkel?

2. Vannak-e, készültek-e jegyzőkönyvek az elkobzott könyvek *bezúzásáról*, és hol található ezek a dokumentumok?

3. Mi történt a sokszorosítóeszközökkel, köztük az *AB ofszetgépével*?

Végezetül pedig: vajon nem sérti-e a szolgálati szabályzatot és az Ön által képviselt testület jó hírnevét a pontatlan adatközlés és a felületes ügykezelés? Félreértés ne essék, nem az Ön politikai álláspontját vagy elfogultságát kifogásolom. Szakmai korrektségnek és szakszerű, alapos, körültekintő eljárásnak, pontos hivatali munkának hívják, amit számon kérek.

Bp., 1989. augusztus 24.

dr. Demszky Gábor

1051 Bp., Bástyá u. 22. II/8.